

Tjänsteställe, handläggare
Näringslivsutveckling, Katarina Rönnbacka Nybäck

Datum
2018-03-28

Mottagare
Näringsdepartementet
N2017/07438/FF

Svar på betänkande av utredningen Sveriges besöksnäring, Ett land att besöka (SOU 2017:95), Region Örebro län

Sammanfattande överväganden

Utredningens syfte är att ge regeringen underlag för att stärka besöksnäringen som export- och jobbmotor i hela landet. Något som välkomnas av Region Örebro län och i hög grad sammanfaller med Örebro läns regionala utvecklingsstrategi – där ett par av de definierade målen är att höja exportmognaden för små och medelstora företag inom besöksnäringen samt stärka länets attraktionskraft genom ökad samordning, ökad utveckling av produkter och paketering av besöksmål och besöksattraktioner samt att öka bokinnsbarheten. Besöksnäringen ingår som en viktig del i att bygga länets attraktionskraft.

Region Örebro län instämmer i huvudsak i utredningens bedömningar och förslag, men vill lämna några kommentarer till dessa.

Kapitel 3 Mål för politiken

Vi ser vikten av att skaffa en sammanhållen politik för en hållbar turism och en växande besöksnäring. Vi delar behovet av en nationell strategi och likaså inrättandet av ett Nationellt besöksnäringforum. Den nationella strategin bör processas brett i landet och med relevanta aktörer. Vi ser också behovet av att en nuläges- och omvärldsbeskrivning tas fram med vidhängande analys av densamma.

Om ett Nationellt besöksnäringforum ska fungera för koordination och utveckling av nationella strategin som föreslagits, bör en organisering av densamma skapas så att det finns kontinuitet och hållbarhet i arbetet inom forumet. Tillväxtverket bör få ett stärkt mandat men alla berörda myndigheter måste också få ett uppdrag att arbeta med besöksnäringsspörsmålen i sin ordinarie verksamhet.

Postadress
Region Örebro län
Regionkansliet
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Eklundavägen 2, Örebro
Tel: 019-602 70 00
Fax: 019-602 70 08
Organisationsnummer: 232100-0164

Kapitel 4 Hållbart samhällsbygge

Generellt sätt är det positivt att det sätts ett stort fokus på hållbarhet och hållbar utveckling för besöksnäringen. Det är positivt att samordning och ökade insatser kring kunskapsspridning aktualiseras. Det bör göra skillnad på kunskapsskapande och kunskapsspridning och lärande. Vi anser att kunskapsskapandet bör samordnas nationellt men kunskapsspridningen måste genomföras regionalt och lokalt och kan eventuellt samordnas nationellt. För att lärandet ska finna en form bör metoder och verktyg för detta tas fram och denna del finns inte i något av förslagen.

Örebro län har under flera år använt sig av Swedish Welcome som stöd i produktutvecklingen, som vi bedömer är en utmärkt metodik för att hjälpa enskilda besöksmål att höja sig inom kvalitet och hållbarhet. En styrka skulle vara nationell samordning där fler regioner använder sig av samma metodik för att på så sätt nå en nationellt vedertagen standard.

Kapitel 5 Digitaliserad besöksnäring med fokus på delnings- och plattformsekonomi

Det finns också ett stort behov för lösningar kopplade till sampaketering kring resa, boende, upplevelser och andra kringprodukter på övergripande Sverigenivå för att möta kundens bokningsbehov, vilket inte behandlas i kapitlet. Vi anser det viktigt att koppla samman alla relevanta delar av aktörssystemet och dess kompetenser kring digitaliseringen. Det är ytterligare ett sätt att skapa en sammanhållen politik kring området.

Kapitel 6 Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning utpekas i utredningen som en nyckelfråga. De förslag som läggs fram i utredningen är bra och fyller en viktig funktion när det gäller kompetensutvecklande insatser till näringen och det offentliga systemet. Här saknas dock förslag kring översyn och förändring av utbildningssystemet och matchning med näringslivets behov. Nyttänk och nya samverkanslösningar krävs för att lösa problemet både på kort och på lång sikt.

Kapitel 8 Omvärld, statistik och analys

Vi vill trycka på vikten av nationellt framtagna statistik för hög jämförbarhet. Till exempel behövs en "nationellt beräknad turistkrona" som kan användas för olika kategorier av besökare. Idag ser beräkningarna olika ut beroende på vilket konsultföretag som anlitas, vilket gör viss statistik otydlig eller till och med oanvändbar för nationella jämförelser.

Kapitel 9 Trafikutbud och transporter

Vi ser att det finns ett glapp i arbetet med att anlägga nya 2 +1 vägar avstämning med regionala cykelturistleder. Genom att anlägga 2 +1 vägar bygger man bort möjligheterna att cykla längs dessa vägar, vilket i vår region har bidragit till att turistiska cykelleder måste plockas bort såväl som att möjligheter till jobbpendling till cykel har försämrats. Vi tror att det går att skapa ett mycket bättre samarbete mellan Trafikverket och regionala aktörer där en plan för hur rekreationscykling och cykelpendling ska kunna utvecklas i samklang med vägbyggen. Vi anser tvärt emot vad det står i utredningen att det redan nu bör påverka den aktuella

infrastrukturplaneringen. En annan fråga att lösa är de negativa konsekvenser i aktuellt avseende av att kollektivtrafikens turtäthet minskar på sommaren.

Kapitel 10 Naturturism

Man kan se besöksnäringen som ett ekosystem där alltfler mindre företag levererar upplevelse-komponenter till större företag som i sin tur erbjuder ett större utbud mot marknaden. Stora företag kan i sin affärsmodell ägna sig åt sin kärnverksamhet vilket kan vara boende eller en lättillgänglig naturupplevelse och avtala med andra, mer nischade företag, att leverera mer specifika upplevelser. De större, mer volymskapande företagens erbjudanden av en lättillgänglig naturprodukt kan vara ingången till kundens vilja och mod till att ta del av ännu mer avancerade naturaktiviteter. Oavsett om det rör sig om stora eller små företag, fasta anläggningar eller företag som levererar specifika upplevelser i naturen så skapar man tillsammans ett större värde för besökaren.

För att kedjan ska fungera bör också arenan naturturistföretagaren befinner sig i säkras. Arenan är ofta leder, skogar och vattendrag.

Vi ser det som utomordentligt värdefullt att utredaren föreslår att skyddad natur på olika sätt kan ställas tillgänglig för kommersiell verksamhet. En komplettering till detta kan vara att genomlysa hur kommersiella zoner i skyddat område kan vara ett sätt att nyttja naturreservat och nationalparker på ett varsamt sätt. Men det behövs mer och vi föreslår följande:

Det är lämpligt att ta fram ett förslag på hur skötsel och drift kan kvalitetssäkras för leder, men det behövs också ett förslag på hur man kan samarbeta med markägaren vid slutavverkning. För en vandringsled kan det vara förödande med ett kalhygge. Den turistiska attraktiviteten på en sträcka kan försvinna helt. Genom att nationellt ta fram nya riktlinjer för hur avverkning kan hanteras samt att presentera beräkningsmodeller för ett alternativt hyggesbruk som även den privata markägaren kan ta del av, kan man ta steg mot att säkra upplevelsen längs låglandsleder för både vandraren och framtiden för naturturistföretag. Ett förslag skulle kunna vara att titta på en modell för bufferzoner längs några av Sveriges låglandsleder. Här bör Svea skog gå i bräschen.

Vad gäller certifiering av vandringsleder bör det kopplas till en budget, precis som man gjort för de nationella cykellederna. Det finns en risk att den största kostnaden i framtiden för huvudmän för vandringsleder kommer vara ersättning till markägare för arrenden eller om de ska ställa om sin avverkning längs leder.

10.5

Man behöver också lösa problematiken med överutnyttjandet av allemansrätten och detta bör kopplas till kvalitetssäkrade guider. Sverige bör vid gruppresor från utlandet där man nyttjar naturen och allemansrätten göra som några andra länder gör generellt; att vid gruppresor ha ett krav på en inhemsk guide. Genom att ställa kravet på att en inhemsk guide eller arrangör anordnar resor i naturen kan man säkerställa att naturen inte missbrukas och en del av intäkterna stannar i Sverige.

10.9

Vad gäller naturguider bör en nationell strategi tas fram för att kvalitetssäkra utbildningar och nivåer. Här har vi mycket att lära av övriga Europa, där man tagit guidning från hobbynivå till en möjlig karriär. Genom att ta fram riktlinjer och certifieringar på nationell nivå ökar kvaliteten och möjligheten att ta skäligt betalt för guiden.

10.10.3

I kapitlet tar man bland annat upp att man väljer att inte lägga något förslag avseende utveckling av ledturism. Det tycker vi att man bör göra. Leder är precis som vägar en turistisk infrastruktur och tillsammans med en avverkningspolicy är leder av största vikt för att naturturismen ska kunna utvecklas. Idag har leder skapats med olika märkning, kvalitetssäkring och svårighetsgradering vilket kan vara ytterst förvirrande för en besökare som reser mellan områden i Sverige. Genom att ta ett helhetsgrepp och arbeta fram en nationell modell som på lång sikt skulle kunna skapa en enhetlighet kring leder och märkning skulle Sverige kunna bli världsledande på ledturism. Tack vare allemansrätten som har skapat en vana hos markägaren att skogen får nyttjas, har Sverige ett försprång mot de flesta andra länder för att kunna fortsätta utveckla leder för olika ändamål.

I Tillväxtverkets cykelrapport och genom inriktningen på satsningen på nationella cykelturistleder tycker vi att man delvis glömmar bort den potential Sverige har för mountainbike. Mountainbiketurism har vuxit enormt de senaste 10 åren och den fortsätter växa. Få ställen i världen har möjlighet att erbjuda det som håller på att växa fram i Sverige vad gäller mountainbikeområden och leder i naturlig terräng. Man bör i en nationell ledstrategi tänka in mountainbikeleder som har liknande förutsättningar och krav som vandringsleder. Mountainbiketurism har en enorm utvecklingspotential inom begreppet rekreativ cykling. I Örebro län arbetar vi med tre sorters cykelleder, mountainbike, asfaltsleder för landsvägscyklning och det vi kallar leisureleder (vanliga turistiska cykelleder på väg). Det är mountainbikelederna som har flest besökare och som möjliggör säsongsförlängning för länets företag, då mountainbike numera även lockar till vintercykling.

Kapitel 12 Måltidsturism

För att skapa ett tydligt regionalt perspektiv som bekräftar lokal särart och hållbar tillväxt i måltidsbesöksnäringen efter regionalt specifika förutsättningar, är en tydlig koppling till de regionala livsmedelsstrategierna avgörande.

Vidare bör vikten av en attityd och kunskapsmässig utveckling avseende tillståndsgivning och kontroller i syfte att förenkla för företagen betonas. Kompetens och kapacitet bland företagsfrämjande systemets aktörer avseende villkoren för livsmedelskedjans företagande bör stärkas.

Satsningen på Foodinova nationell livsmedelsinkubator (bl.a. Inkubera i Örebro) ger nya och stora möjligheter för företag inom måltidsturism, specifikt med koppling till

Grythyttan och Restaurang- och Hotellhögskolan som unik miljö i landet. Detta bör, liksom flera andra remissinstanser påpekat, kopplas samman med utredningens övriga förslag.

För att stimulera ökad innovationshöjd i linje med bedömningen i 12.4.1 bör man bygga på redan starka varumärken och strukturer. Därför bör Restaurang- och Hotellhögskolan i Grythyttan göras till nationellt centrum runt kunskapsutveckling och forskning inom området måltidsturism.

Kapitel 13 Evenemangs- och möteslandet Sverige

Vi anser det viktigt att Möten och Evenemang får en tydlig plats i besöksnäringen och därmed inbegrips i de krav och möjligheter runt utveckling och strategisk kommunikation som övriga besöksnäringen. Speciellt internationella Möten och Evenemang bör ses som verktyg för att uppnå målsättningarna i regeringens exportstrategi, ökad konkurrenskraft och öka svensk synlighet på världsmarknaden på ett motsvarande sätt som annan internationell turism gör. Att fortsätta stödet till den nationella samordning som redan finns i form av Centrum för Idrottsevenemang och ta inspiration från detta och utveckla till andra evenemangsformer än idrott blir viktigt. Därför stöttar vi förslaget att bygga in möten och evenemang i nationella strategin.

Att se evenemang som en möjlighet till säsongsförlängning och skapande av produkter för fler säsonger är ett viktigt argument. Vidare ställer Region Örebro län sig bakom argumentet över en stärkt nationell samordning inom evenemangsområdet. Däremot kan vi inte i alla lägen se fördelarna med att destinationer och arrangörer ska förmedla en gemensam Sverigebild vid arrangemang av evenemang.

Utredningen bör kompletteras med definitioner och avgränsningar när man pratar ”stora möten” och ”stora evenemang”. Balansen mellan möten och evenemang försvinner rätt fort, för att sedan övergå till att mest prata evenemang. Region Örebro ställer sig tveksam till att förslaget om representationsstöd är en tillräcklig insats för att attrahera stora internationella evenemang. En statlig garanti skulle vara mer kraftfullt. Idag står oftast regioner, kommuner och destinationer risken tillsammans med arrangörerna.

Kapitel 14 Regler, tillstånd och tillsyn

För att förenkla för företagen och samtidigt utöva en relevant tillsyn krävs förenklingsprocesser, samsyn kring avgifter och ett omfattande digitaliseringsarbete. Några exempel på var kommande insatser kan riktas är kring tillstånd för evenemang, statens ansvar kring tillsyns- och tillståndsvägledning, synkronisering av avgifter över kommungränser.

15 Konsekvenser för Region Örebro

Bedömningen är att utredningens förslag inte förändrar ansvarsfördelningen mellan lokal, regional och nationell nivå eller påverkar självstyret. Dock förutsätter merparten av förslagen en medverkan från regioner och kommuner.

Utredningen innehåller ett 50-tal förslag inom ett flertal politikområden, där såväl engångskostnader som löpande kostnader för genomförande av förslagen anges gälla staten. Detta innebär inget direkt ekonomiskt åtagande på regional nivå. I flertalet av utredningens förslag lyfts dock vikten av en nära dialog med regioner och kommuner, som förutsätter ett aktivt deltagande i olika insatser. En samlad nationell strategi förväntas underlätta för samverkan och överenskommelser mellan regionalt utvecklingsansvariga aktörer på både storregional och nationell nivå.

Andreas Svahn
Regionstyrelsens ordförande

Rickard Simonsson
Regiondirektör